

**UCHWAŁA Nr XLII/442/2024
RADY POWIATU STRZYŻOWSKIEGO
z dnia 27 marca 2024 r.**

**w sprawie przyjęcia „Programu korekcyjno-edukacyjnego
dla osób stosujących przemoc domową na lata 2024-2026”**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) w związku z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.)

Rada Powiatu Strzyżowskiego uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową na lata 2024-2026” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Strzyżowskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCA
RADY POWIATU**

mgr Małgorzata Skalska-Nieroda

Załącznik
do Uchwały Nr XLII/442/2024
Rady Powiatu Strzyżowskiego
z dnia 27 marca 2024 r.

**PROGRAM
KOREKCYJNO-EDUKACYJNY DLA OSÓB
STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ
NA LATA 2024–2026**

Spis treści

I. Podstawy prawne programu.....	3
II. Diagnoza i analiza danych związanych ze stosowaniem przemocy w powiecie stryżowskim	3
III. Cele programu.....	12
IV. Zawartość programu	12
V. Podmiot i osoby realizujące program.....	19
VI. Adresaci programu.....	21
VII. Warunki uczestnictwa w programie.....	21
VIII. Sposób realizacji programu	22
IX. Partnerzy programu.....	24
X. Źródła finansowania programu	24
XI. Monitoring	25
XII. Zagrożenia realizacji programu i zakończenie.....	25

I. Podstawy prawne programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową stanowi część systemu działań skierowanych na przeciwdziałanie przemocy domowej i dopełnienie form administracyjno-prawnych podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową.

Podstawą prawną do realizacji przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową stanowi art. 6 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.) zgodnie z którym: „*Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową*”.

Pozostałe akty prawne:

1. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163).
2. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz.U z 2023 r. poz. 1164).
3. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M. P. z 2023 r. poz. 1232).
4. Ustawa o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 107).

II. Diagnoza i analiza danych związanych ze stosowaniem przemocy w powiecie strzyżowskim

Diagnoza stosowania przemocy w Powiecie Strzyżowskim została sporządzona na podstawie informacji i analizy danych uzyskanych od Przewodniczących Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu gmin powiatu strzyżowskiego. Zebrane dane stanowiły podstawę do poznania skali występowania zjawiska przemocy domowej oraz działań podejmowanych w ramach systemu przeciwdziałania przemocy. Należy zaznaczyć, że dane nie odzwierciedlają rzeczywistej skali zjawiska.

Dane liczbowe określające skalę zjawiska przemocy domowej, które zostały zaprezentowane odnoszą się do osób, wobec których podjęto działania na podstawie „Niebieskiej Karty”. Działania te obejmują ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli Ośrodków Pomocy Społecznej, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, placówek oświatowych oraz ochrony zdrowia w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy domowej. Przedstawiciele w/w instytucji i służb przekazują informację o podjętych działaniach do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, który do każdej prowadzonej procedury powołuje grupę diagnostyczno-pomocową zajmującą się już konkretnymi przypadkami. W skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi między innymi: kuratorzy zawodowi, psycholodzy, pedagodzy, specjaliści w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej lub też przedstawiciele innych instytucji mających informację na temat konkretnej rodziny i mogących wesprzeć ją swoją wiedzą i doświadczeniem.

Teren powiatu strzyżowskiego nie jest wolny od zjawiska przemocy domowej. Tabela Nr 1 przedstawia liczbę rodzin w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie. Analizując dane, można zauważyć, iż liczba rodzin dotkniętych przemocą w poszczególnych gminach wykazuje tendencje spadkową.

Tabela Nr 1.

Liczba rodzin w których występuje zjawisko przemocy domowej oraz częstotliwość zdarzeń przemocy w gminach powiatu strzyżowskiego w latach 2020-2022

Gmina	Rok	liczba rodzin	Częstotliwość zdarzeń		
			1 raz	2-5 razy	6 razy i więcej
Czudec	2020	20	15	5	0
	2021	22	18	4	0
	2022	14	11	3	0
Frysztak	2020	21	15	6	0
	2021	8	5	3	0
	2022	15	11	4	0
Niebylec	2020	27	20	6	1
	2021	23	21	2	0
	2022	14	13	1	0
Strzyżów	2020	53	39	13	1
	2021	51	40	11	0
	2022	37	29	8	0
Wiśniowa	2020	16	12	4	0
	2021	15	1	14	0
	2022	12	12	0	0

Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

Oceniając przestrzenne zróżnicowanie zjawiska przemocy domowej na podstawie struktury ilościowej (liczby rodzin w gminach powiatu w których występuje przemoc,

w poszczególnych latach) można powiedzieć, że w całym okresie „liderem” - jeżeli można to rozpatrywać w takich kategoriach jest gmina-miasto Strzyżów, a więc gmina, w której zamieszkuje najwięcej osób w powiecie. Na drugim i trzecim miejscu w tym rankingu plasują się gminy Czudec i Niebylec. Na przeciwległym biegunie, czyli tam, gdzie liczby rodzin z przypadkami przemocy jest najmniej, jest gmina Frysztak i Wiśniowa.

Tabela Nr 2.

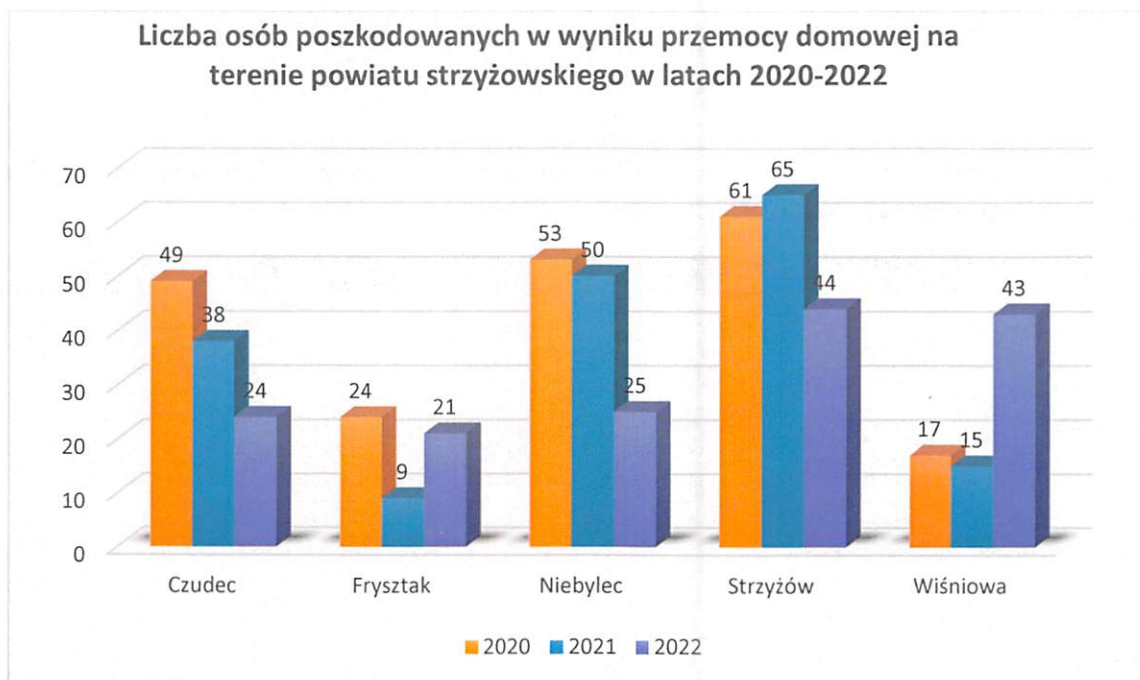
Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy domowej na terenie powiatu strzyżowskiego w latach 2020-2022

Gmina	Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
Czudec	2020	49	26	10	13
	2021	38	25	4	9
	2022	24	11	6	7
Frysztak	2020	24	20	3	1
	2021	9	8	1	0
	2022	21	14	4	3
Niebylec	2020	53	28	4	21
	2021	50	23	3	24
	2022	25	20	1	4
Strzyżów	2020	61	49	12	0
	2021	65	54	5	6
	2022	44	35	1	8
Wiśniowa	2020	17	10	6	1
	2021	15	13	2	0
	2022	43	14	3	26

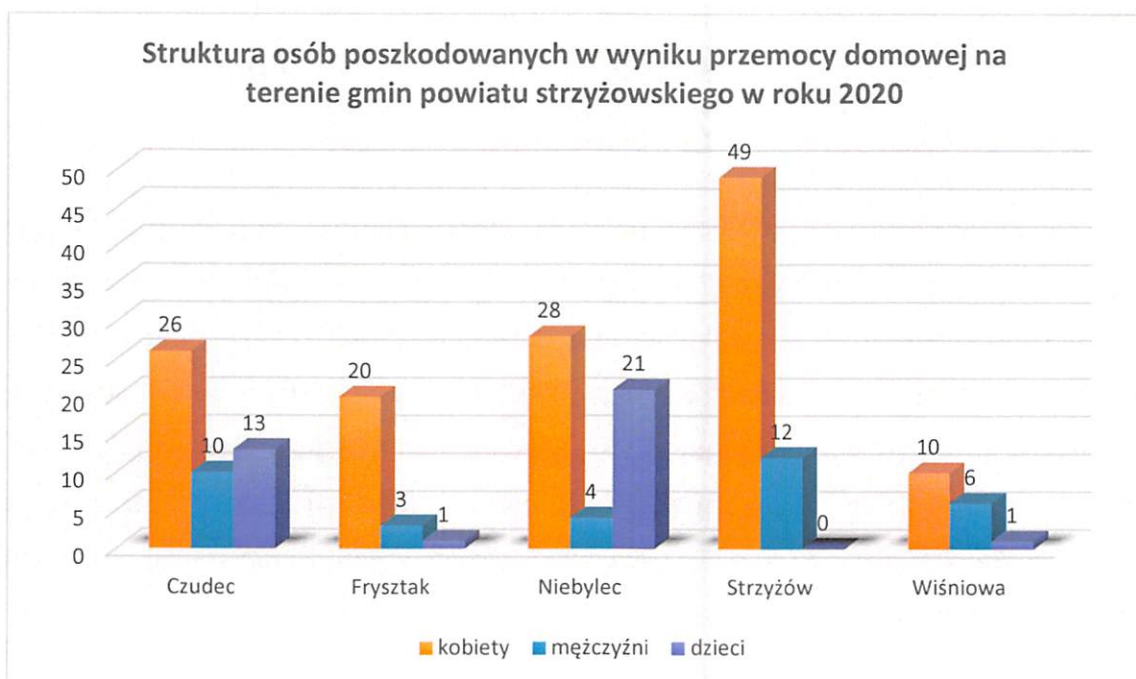
Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

Z punktu widzenia istoty problemu ważna jest nie tylko liczba rodzin, ale również liczba osób poszkodowanych i ich struktura. Okazuje się, że niechlubnym liderem pod względem liczby osób poszkodowanych w wyniku przemocy w latach 2020-2022 były gmina Strzyżów, gmina Niebylec oraz gmina Czudec (Tab. Nr 2). W odniesieniu do gminy Niebylec dodatkowo niepokojące jest to, iż w tym gronie poszkodowanych jest bardzo dużo dzieci. Dodać należy jeszcze, że w okresie objętym analizą w w/w gminach, a mianowicie we wspomnianej już gminie Strzyżów, Czudec oraz w gminie Niebylec systematycznie zmniejsza się liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy.

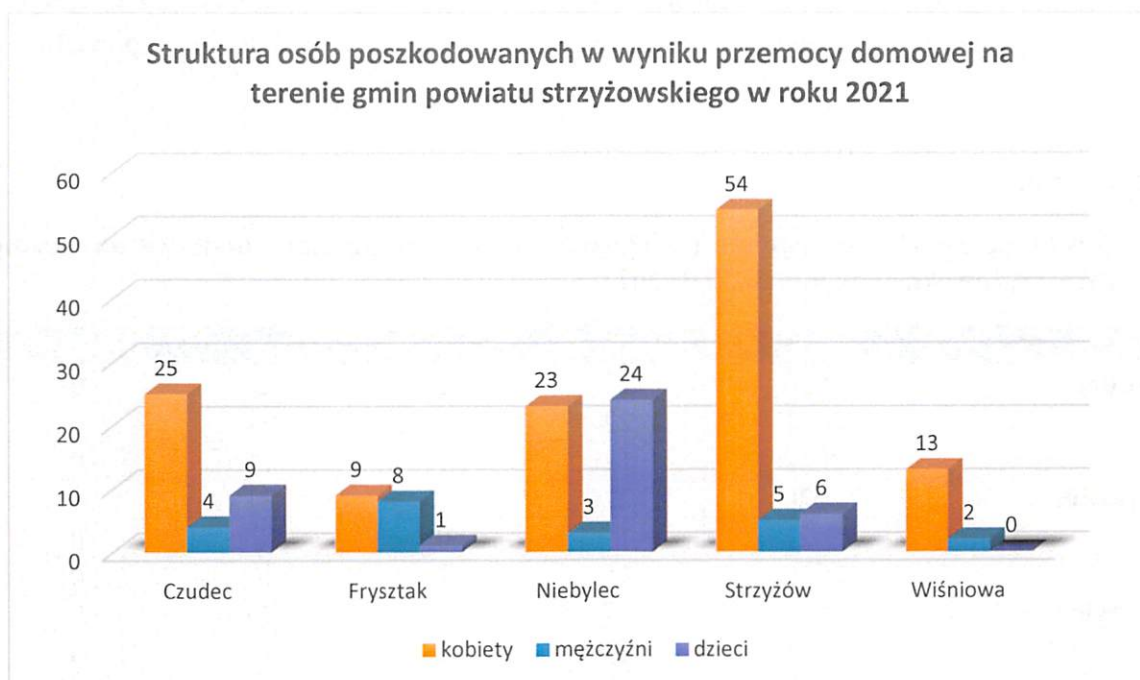
Na poniższych wykresach przedstawiono strukturę osób poszkodowanych w wyniku przemocy domowej w latach 2020-2022. W największym stopniu w wyniku zjawiska przemocy domowej poszkodowane są kobiety, rośnie udział mężczyzn oraz relatywnie wysoki jest udział dzieci.

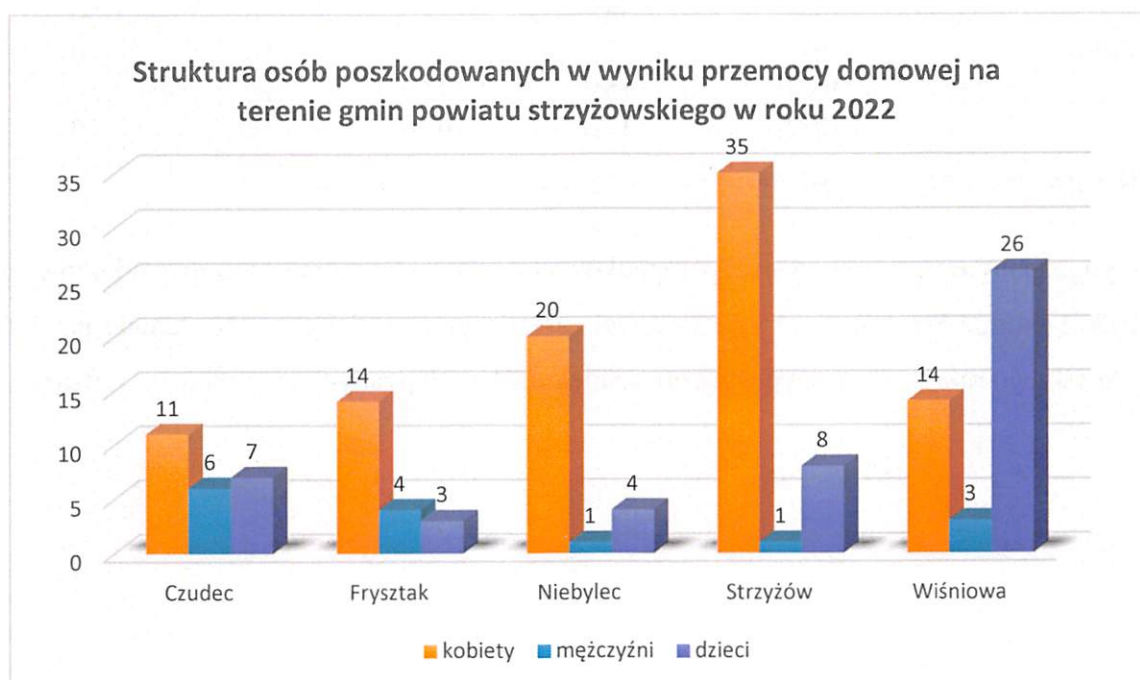
Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

Kolejne zestawienie zaprezentowane w Tabeli Nr 3 pokazuje liczbę osób, co do których istnieje podejrzenie o stosowaniu przemocy domowej w poszczególnych gminach powiatu.

Tabela Nr 3.

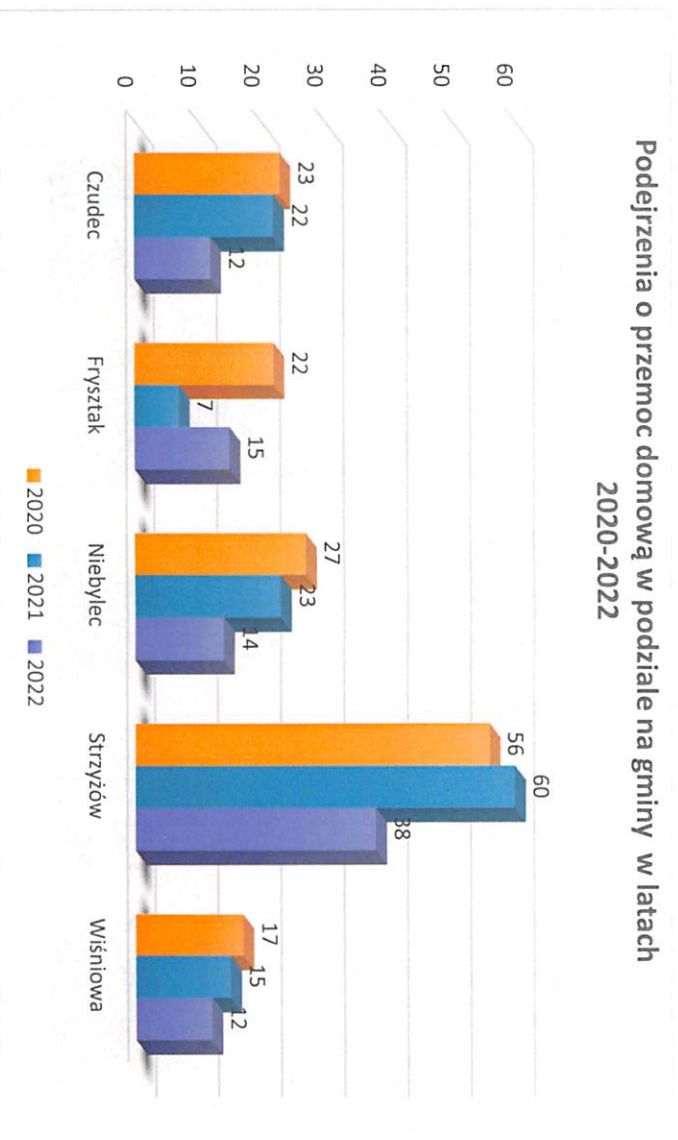
Liczba osób co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową na terenie powiatu strzyżowskiego w latach 2020-2022

Gmina	Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Maloletni
Czudec	2020	23	1	22	0
	2021	22	1	21	0
	2022	12	1	11	0
Frysztak	2020	22	1	21	0
	2021	7	0	7	0
	2022	15	1	14	0
Niebylec	2020	27	3	24	0
	2021	23	3	20	0
	2022	14	0	14	0
Strzyżów	2020	56	6	50	0
	2021	60	7	53	0
	2022	38	2	36	0
Wiśniowa	2020	17	1	16	0
	2021	15	1	14	0
	2022	12	0	12	0

Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

W całym badanym okresie najwięcej przypadków podejrzenia o przemoc domową odnotowano w mieście-gminie Strzyżów. Drugie miejsce, zajmuje gmina Niebylec. Na terenie powiatu strzyżowskiego można zauważyć wyraźny spadek osób podejrzanych o przemoc w rodzinie.

Podjeżżenia o przemoc domową w podziale na gminy w latach
2020-2022

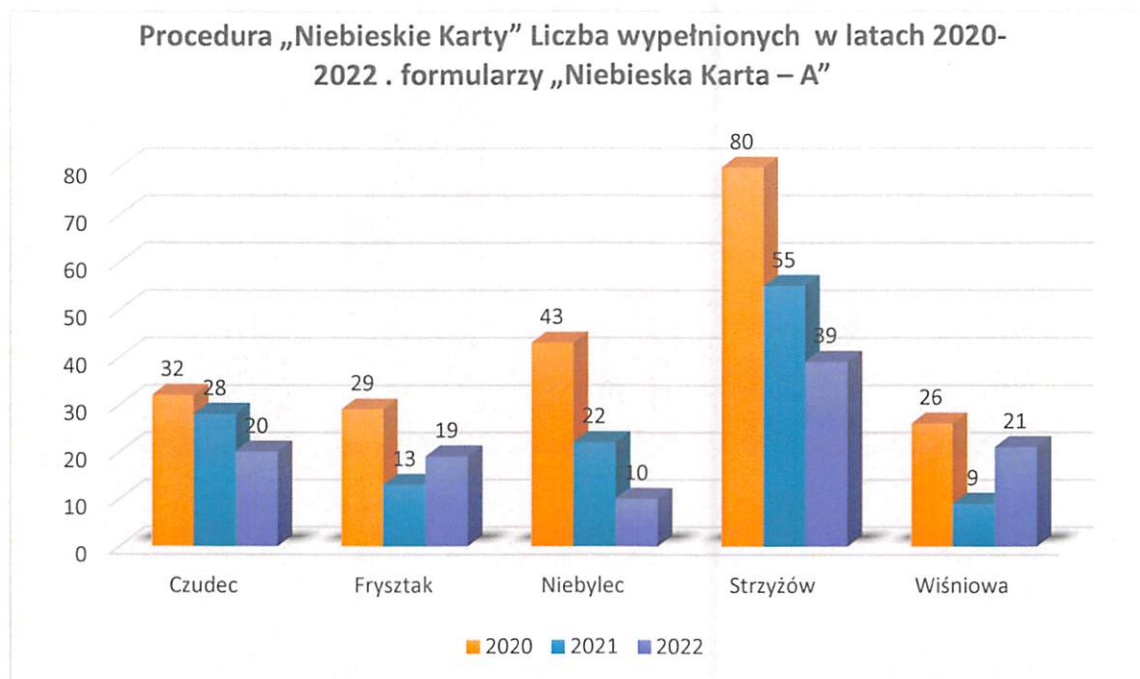

Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

Tab. Nr 4.
Procedura „Niebieskie Karty” Liczba wypełnionych w latach 2020-2022 . formularzy
„Niebieska Karta – A”

Gmina	Rok	Nazwa podmiotu sporządzającego formularz NK - A					Suma liczby formularzy „Niebieska Karta -A – ogółem dla wszystkich służb
		policeja	jednostka organizacyjna pomocy społecznej	gminna komisja rozwiązywania probleów alkoholowych	oświata	ochrona zdrowia	
Czudec	2020	32	0	0	0	0	32
	2021	21	6	0	1	0	28
Frysztaek	2022	19	1	0	0	0	20
	2020	27	1	0	1	0	29
Niebylec	2021	12	1	0	0	0	13
	2022	19	0	0	0	0	19
	2020	41	1	0	0	1	43
Strzyżów	2021	21	0	0	1	0	22
	2022	10	0	0	0	0	10
	2020	74	6	0	0	0	80
Wiśniowa	2021	50	4	0	0	1	55
	2022	36	2	1	0	0	39
	2020	25	1	0	0	0	26
	2021	7	2	0	0	0	9
	2022	17	4	0	0	0	21

Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

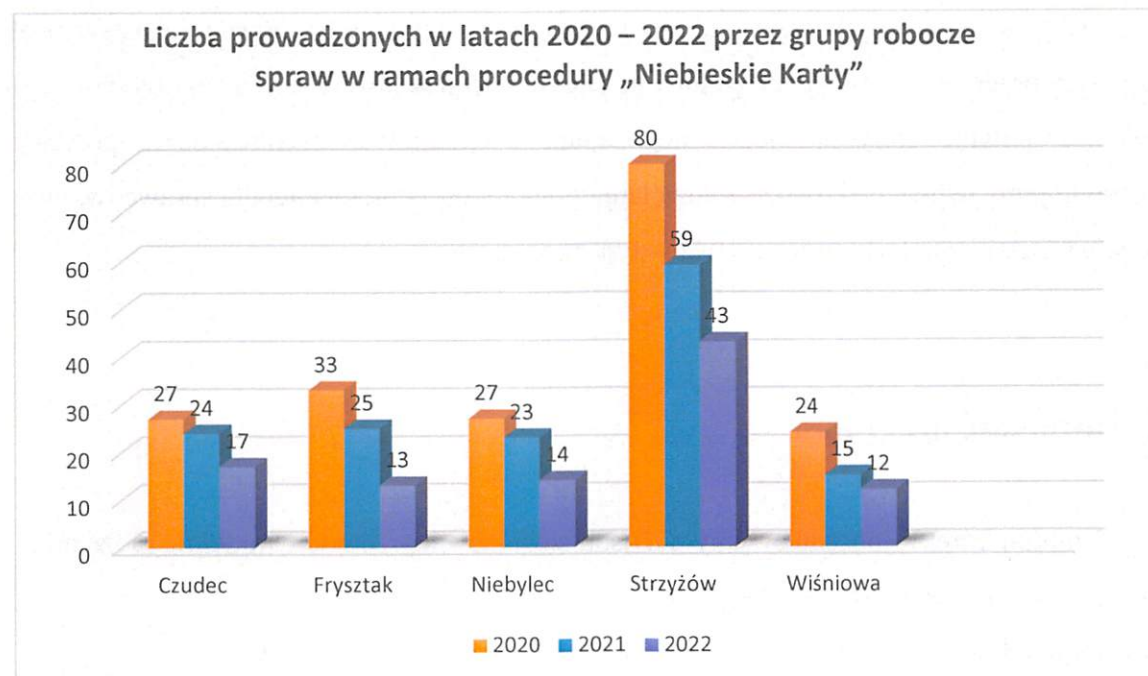
Analizując sytuację dotyczącą występowania podejrzenia stosowania przemocy domowej warto zwrócić uwagę na sytuację związaną ze sporządzaniem „Niebieskich kart”. Zestawiając te dane z liczbą sporządzonych niebieskich kart, z uwzględnieniem podziału na gminy można zauważyć, iż najwięcej tych kart sporządzono właśnie w gminach Strzyżów, Czudec i Niebylec, a więc w gminach, gdzie zauważa się, najwięcej przypadków podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie.

Tab. Nr 5

Liczba prowadzonych w latach 2020 – 2022 przez grupy robocze spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty”

Gmina	Rok	Liczba prowadzonych przez grupy robocze spraw w ramach procedury Niebieskie karty – ogółem
Czudec	2020	27
	2021	24
	2022	17
Frysztak	2020	33
	2021	25
	2022	13
Niebylec	2020	27
	2021	23
	2022	14
Strzyżów	2020	80
	2021	59
	2022	43
Wiśniowa	2020	24
	2021	15
	2022	12

Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie

Jak wynika z powyższej analizy, problem przemocy w rodzinie ciągle ma miejsce, choć występuje on z różnym nasileniem w poszczególnych gminach powiatu. Z punktu widzenia polityki społecznej problemy przemocy w rodzinie wymagają szczególnej uwagi, a zwłaszcza gdy dotyczą one dzieci.

III. Cele programu

1. Główny cel programu:

Głównym celem programu wokół którego będą koncentrowały się wszystkie podejmowane działania jest **powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy.**

Należy jednak zaznaczyć, że realizując powyższy cel główny nie można pominąć zasady ochrony bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc – w żadnym przypadku program nie przewiduje i nie akceptuje sytuacji i zachowań, które mogłyby akceptować współodpowiedzialność osoby krzywdzonej za przemoc wobec niej stosowaną.

Cel główny ukierunkowany jest na rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc domową. Program nie stanowi jednak formy osobistej psychoterapii sprawcy a jedynie koryguje jego niepożądane i szkodliwe zachowanie i postawy. Nie rezygnujemy jednak całkowicie z udzielania pomocy psychologicznej dla sprawców, która stanowi uzupełnienie oferty uczestnictwa w tym programie.

IV. Zawartość programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie może mieć różne podstawy teoretyczne, wynikające z:

- preferencji autorów programów,
- preferencji i założeń osób prowadzących zajęcia,
- nurtu terapeutycznego, w którym prowadzone są oddziaływania korygujące,
- uwarunkowań indywidualnych wynikających z diagnozy klientów objętych programem.

Osoby realizujące program korekcyjno-edukacyjny wskażą realizatorowi podstawy teoretyczne lub modele na których oparty jest program, np. Duluth, TZA/ART lub programy autorskie, eklektyczne, integracyjne. Program, którym będzie posługiwała się osoba prowadząca zajęcia musi być zgodny z obowiązującym standardem określonym przepisami prawa.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie powinny być ukierunkowanych na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przemocy oraz zwiększy ich zdolności do samokontroli agresywnych zachowań i konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana jest na osiągnięciu celu podstawowego i zawiera elementy, które dostarczają wiedzy, tworzą okazję do poznania siebie oraz pozwalają na zmianę form myślenia i reagowania.

Najważniejszymi z tych elementów są:

- 1. Diagnoza wstępna** obejmuje w ramach 1 spotkania indywidualnego wstępne rozpoznanie na początku realizacji programu, w celu określenia motywacji uczestnika oraz uzyskania informacji o jego funkcjonowaniu i sytuacji życiowej, a także o specyfice przemocy, której był sprawcą. Diagnoza będzie udokumentowana pisemnie, np. w formie indywidualnej karty klienta i będzie uwzględniała następujące zagadnienia:
 - rzeczywiste uwarunkowania skierowania do programu (tryb dobrowolny/nakazowy, okoliczności skierowania etc.),
 - określenie czy uczestnik jest uzależniony od substancji psychoaktywnych (osoby stosujące przemoc, u których rozpoznawane jest uzależnienie od alkoholu lub innych substancji, powinny w pierwszej kolejności być kierowane na terapię uzależnienia),
 - określenie, czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc,
 - typowe formy i okoliczności stosowania przemocy, rodzaj przemocy, najgroźniejsze epizody, w jaki sposób sytuacje były rozwiązywane;
 - aktualna sytuacja rodzinna i zawodowa oraz prawna (ew. postanowienia w sprawach dot. spraw rodzinnych, karnych, w tym związanych ze stosowaniem przemocy, zobowiązanie do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym i in.);
 - określenie motywacji do uczestnictwa w programie i do zmiany z uwzględnieniem siły motywacji itp.;
 - cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej (oszacowane na podstawie metod diagnostycznych w postaci testów osobowości, temperamentu etc.).

2. Kontrakt z uczestnikiem programu to dokument określający zasady udziału w programie sporządzany po przeprowadzeniu diagnozy wstępnej. Podpisanie kontraktu przez uczestnika oznacza, że akceptuje on założenia udziału w programie, ale także zobowiązuje się do dołożenia wszelkich starań do jego ukończenia i zmiany zachowań przemocowych. Treść kontraktu opracowuje się z uwzględnieniem zasad odpowiednich dla formy oddziaływania terapeutycznego.

Wskazane jest uzyskanie zgody uczestnika na:

- przetwarzanie danych osobowych – pod kątem wymiany informacji między instytucjami zajmującymi się pomaganiem rodzinie uczestnika programu,
- kontakt osób prowadzących program z rodziną uczestnika,
- monitoring funkcjonowania uczestnika w relacjach rodzinnych po zakończeniu uczestnictwa w programie – do 3 lat po zakończeniu zajęć.

W kontrakcie określa się reguły uczestnictwa w programie obejmujące w szczególności:

- formalne wymogi dotyczące systematycznej obecności w zajęciach,
- zasady zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
- zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny i z innymi osobami;
- wymóg uznania osobistej odpowiedzialności za fakty stosowania przemocy domowej,
- zobowiązanie do powstrzymywania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych,
- w przypadku osób, których uczestnictwo związane jest decyzją sądu ograniczającą wolność osobistą, kontrakt powinien przewidywać sankcje za uchylanie się od udziału w programie,
- jeśli uczestnictwo wynika z osobistej decyzji, fakt ten powinien być objęty tajemnicą, z wyłączeniem możliwości informowania instytucji i organizacji, które skierowały do programu oraz członków rodziny.

W trakcie realizacji programu, w którym uczestniczą osoby aktualnie kontaktujące się z członkami własnej rodziny, pożądane jest okresowe uzyskiwanie informacji o rzeczywistej sytuacji w rodzinie w zakresie związanym z przeciwdziałaniem przemocy, czyli monitorowanie zachowań i sytuacji rodzinnych, co również zostanie określone w zapisach kontraktu.

3. Pogłębiona diagnoza dokonywana jest mniej więcej w połowie programu – czyli po ok. 20–30 godzinach uczestnictwa osoby w programie.

W trakcie realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego wobec osób stosujących przemoc domową należy dokonać rozpoznania przypadków poważnych zaburzeń osobowości

i emocjonalnych występujących u części sprawców przemocy (z zastosowaniem odpowiednich narzędzi diagnostycznych, np. SCID). Stosowanie pogłębionej diagnozy jest niezbędne dla projektowania stosownych działań wobec osób wymagających profesjonalnych oddziaływań terapeutycznych – bądź to przez zewnętrzny podmiot, bądź w ramach realizacji programów, w których przewiduje się możliwość pogłębiania procesu oddziaływań w terapii indywidualnej.

Podczas diagnozy pogłębionej zaleca się uzyskanie szczegółowych informacji na temat funkcjonowania jednostki z uwzględnieniem następujących zagadnień:

- doświadczenia własne z przeszłości (historia doświadczenia, obserwacji przemocy w domu rodzinnym, z uwzględnieniem każdej z form przemocy, w tym fizycznej, psychicznej, emocjonalnej, seksualnej, zaniedbań, deprivacji potrzeb, doświadczeń traumatycznych etc.),
- historia relacji, w których występowała lub występuje przemoc oraz poprzednich związków,
- określenie dojrzałości emocjonalnej i społecznej (radzenie sobie z emocjami, relacje społeczne, rodzinne etc.)
- historia interwencji związanych z przemocą,
- historia pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie ewentualnych zaburzeń psychicznych,
- doświadczenia związane z nadużywaniem alkoholu, narkotyków, uzależnienia behawioralne,
- historia agresywnych i przemocowych zachowań w innych sytuacjach życiowych (np. bójki, kradzieże, rozboje, działania prowokacyjne),
- kontakty z wymiarem sprawiedliwości,
- historia edukacyjno-zawodowa,
- charakterystyka szczegółowa zachowań i postaw względem przemocy.

Diagnoza pogłębiona również winna być udokumentowana, np. w indywidualnej karcie klienta, w postaci dodatkowej indywidualnej karty diagnozy pogłębionej lub w innym dokumencie opracowanym przez osoby prowadzące zajęcia korekcyjno-edukacyjne.

Diagnozę wstępną i pogłębioną przeprowadzają, opracowują i dokumentują osoby prowadzące zajęcia korekcyjno-edukacyjne w trakcie procesu pracy indywidualnej, pracy grupowej – na podstawie obserwacji, wywiadu, wyników badań z użyciem narzędzi diagnostycznych oraz notatek bieżących. W kartach klientów zamieszcza się także postępy terapeutyczne.

4. Standard treści programu:

Standard treści programu jest zgodny §2 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163) i obejmuje:

- a) zmianę przekonań odbiorców programów korekcyjno-edukacyjnych dotyczących stosowania przemocy domowej;
- b) powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy;
- c) rozwijanie umiejętności samokontroli i współzycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych;
- d) zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy;
- e) wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania;
- f) poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskiej;
- g) kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej;
- h) uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
- i) uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

5. Metody i formy pracy

- a) edukacja na temat kulturowo-obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy oraz konfrontowanie ze stereotypami promującymi przemoc,
- b) promocja wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci, a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
- c) stosowanie procedur behawioralno-poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
- d) uczenie umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli.

Wyżej określona zawartość merytoryczna programu będzie koncentrować się wokół następujących bloków realizacyjnych:

- a) **edukacja** – program powinien dostarczać informacji, które pomogą uczestnikom zrozumieć dynamikę przemocy w kontekście procesów uczenia się społeczno-kulturowego i socjalizacji w roli męskiej. Edukacja powinna również konfrontować wszystkie przekonania i postawy, przy pomocy których sprawcy usprawiedliwiają stosowanie przemocy. Uczestnicy powinni uczyć się w jaki sposób ich zachowanie krzywdząco wpływa na członków ich rodziny i na ich wzajemne relacje oraz przygotowywać się do wzięcia pełnej odpowiedzialności moralnej i psychologicznej za swoje czyny, a także do rozpoczęcia pozytywnych zmian w ich relacjach osobistych;
 - b) **rozpoznawanie i zmiana systemu przekonań i postaw osobistych** – program powinien tworzyć okazje do badania osobistego systemu przekonań, postaw i nastawień emocjonalnych, które inicjują i wzmacniają stosowanie przez nich przemocy. Należy promować wartości i postawy, które stanowią konstruktywną alternatywę wobec postaw wspierających przemoc.
 - c) **zmiany behawioralno-poznawcze** – uczestnicy, którzy autentycznie zaczną angażować się w proces zmiany zachowań i postaw powinni otrzymać możliwość ćwiczenia nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania, służących skutecznej kontroli nad szkodliwymi zachowaniami oraz sprzyjających odpowiedzialnemu podejmowaniu decyzji w sytuacjach konfliktowych.
- Dobór treści edukacyjnych będzie uwzględniał założone cele programu, czas jego trwania i specyfikę uczestników. Do szczególnie istotnych tematów, które powinny być realizowane w ramach oddziaływań edukacyjnych zalicza się:
- a) **społeczno-kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy w rodzinie** - powiązania między przemocą a stereotypami dotyczącymi płci i relacji między kobietami i mężczyznami oraz rodzicami i dziećmi, realne i wyobrażane różnice między mężczyznami i kobietami,
 - b) **problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich** – potrzeby osób stosujących przemoc dotyczące władzy i kontroli, zaprzeczanie odpowiedzialności za przemoc i obwinianie osób doznających przemocy, proces wiktyimizacji, rozróżnianie zachowań agresywnych i asertywnych, rozpoznawanie osobistych postaw związanych z przemocą, uczenie się odpowiedzialności za własne decyzje,
 - c) **planowanie i rozwijanie samokontroli** – mechanizmy agresywnych zachowań, zaprzeczanie aktom przemocy i zniekształcanie obrazu minionych wydarzeń, zniekształcenie myślenia i unikanie świadomego wyboru oraz decyzji, rozpoznawanie

sygnałów ostrzegawczych, ćwiczenie „przerwy na ochłonięcie” jako doraźnej techniki powstrzymywania agresywnych reakcji, przygotowywanie indywidualnego planu zapobiegania agresywnym zachowaniom,

- d) **alkohol i patologia życia rodzinnego** – rozpoznawanie uzależnienia od alkoholu i narkotyków, specyfika związku między nadużywaniem substancji chemicznych a stosowaniem przemocy (uświadomienie, że alkohol nie jest przyczyną przemocy), zaburzenia życia rodzinnego spowodowane patologicznym zachowaniem rodziców, rozpoznawanie jak ślady bycia krzywdzonym przekształcają się we wrogość wobec innych,
- e) **komunikacja interpersonalna** – zdolność do rozpoznawania i konstruktywnego wyrażania uczuć, intymność i umiejętność empatycznego słuchania innych i reagowania z szacunkiem, umiejętności rozwiązywania konfliktów oparte na negocjacjach i kompromisach, rozpoznawanie różnych form wyrażania wrogości i braku szacunku oraz uczenie się konstruktywnych postaw wobec innych,
- f) **promocja pozytywnych standardów i wartości** – wzmacnianie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo w związkach i w rodzinie, szczerłość i solidność, akceptowanie osobistej odpowiedzialności za czyny, rozwijanie zdolności do szacunku i wsparcia oraz akceptacji dla uczuć, opinii, postępowania i przyjaciół partnerki/partnera, sprawiedliwość i równość w podziale praw i obowiązków w rodzinie, partnerstwo ekonomiczne i gotowość do materialnego wspierania dzieci niezależnie od formalnego statusu małżeństwa,
- g) **przemoc seksualna** – rozpoznawanie poniżających i nieakceptowanych przez partnerkę/partnera zachowań i sytuacji związanych z seksem jako ważnej formy przemocy,
- h) **dzieci, przemoc i wychowanie** – wpływ przemocy w rodzinie na psychikę i zachowanie dzieci, uświadomienie, że agresywne metody wychowawcze krzywdzą dzieci i uczą je stosowania przemocy, modelowanie pozytywnych form i umiejętności rodzicielskich, formy dyscypliny bez przemocy jako alternatywa dla agresywnego karania,
- i) **tolerancja i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych** będących często osobami doznającymi przemocy – osoby stosujące przemoc domową powinny uczyć się pozytywnych zachowań wobec ludzi starszych i niepełnosprawnych (członków ich rodzin) i radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi, o wiele częściej pojawiającymi się w rodzinach, gdzie są osoby starsze i niepełnosprawne, w sposób inny niż stosowanie wobec nich przemocy. Treści edukacyjne powinny przekazywać informacje

o trudnościach w kontaktach interpersonalnych osób zdrowych w sile wieku z osobami starszymi lub niepełnosprawnymi.

V. Podmiot i osoby realizujące program

1. Realizatorem programu jest Powiat Strzyżowski, w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie z siedzibą przy ul. Parkowej 7.
2. Koordynatorem programu jest Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie lub osoba przez niego wyznaczona.
3. Miejsce realizacji:

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany będzie w oparciu o zasoby lokalowe Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie (38-100 Strzyżów, ul. Parkowa 7, I piętro) w zakresie:

- obsługi administracyjno-finansowej,
- formalnego naboru uczestników programu.

Indywidualne i grupowe zajęcia odbywać się będą w sali audiowizualnej nr 202 (oddzielne wejście lub wejście główne jednostki po godzinach pracy Centrum).

Miejsce realizacji programu będzie w tym samym miejscu w którym udziela się pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej i związku z powyższym realizator zadba o bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej zgodnie z § 5 Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163).

Realizator programu:

- a) rekrutuje uczestników programu,
 - b) realizuje program zgodnie z założonymi celami,
 - c) zapewnia obsługę finansową programu,
 - d) prowadzi monitoring, ewaluację programu, sprawozdawczość,
 - e) wydaje zaświadczenia osobom zgłaszającym się do udziału w programie oraz osobom kończącym program,
 - f) pozyskuje partnerów i współpracuje z nimi w zakresie realizacji programu.
4. W celu realizacji programu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie zatrudni na podstawie umowy zlecenia osoby prowadzące oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne.
 5. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc

domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163) programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową będą prowadzone przez osoby:

- 1) posiadające wykształcenie wyższe na kierunku praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub
 - 2) posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku:
 - a) psychologia, praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub
 - b) innym, uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki lub resocjalizacji, lub
 - 3) będące terapeutami i psychoterapeutami
 - 4) posiadające udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;
 - 5) posiadające zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc domową.
6. Do obowiązków osób prowadzących zajęcia korekcyjno-edukacyjne będzie należało m.in.:
- 1) przeprowadzenie kwalifikacji do udziału w programie,
 - 2) sporządzenie wstępnej diagnozy w celu wykluczenia z zajęć osób z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, chore psychicznie, uzależnione od alkoholu lub środków psychoaktywnych, które nie odbyły podstawowego leczenia,
 - 3) sporządzenie szczegółowego harmonogramu zajęć wraz z autorskim programem oddziaływań psychologicznych, socjalizacyjnych, ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, który zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie,
 - 4) prowadzenie dokumentacji z zajęć: lista obecności, karty zajęć grupowych, karty zajęć indywidualnych itp.,
 - 5) przygotowanie i podpisanie z uczestnikami kontraktu;
 - 6) dokonanie oceny końcowej uczestników oraz sporządzenie po zakończeniu edycji programu sprawozdania z realizacji programu.

VI. Adresaci programu

1. Uczestnikami programu mogą być:

- osoby stosujące przemoc domową, po skierowaniu przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych
- osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, odbywające karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych;
- osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym.

W programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową mogą uczestniczyć osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.

VII. Warunki uczestnictwa w programie

1. Osoba stosująca przemoc domową, po skierowaniu przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programie ma obowiązek:

- 1) zgłosić się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie zgłoszenia są przyjmowane od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.30-15.30 w pok. nr 101, dodatkowe informacje można uzyskać pod numerem telefonu 172211449 .

- 2) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową w terminach określonych w przepisach ustawy;
- 3) ukończyć program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową w terminie określonym przez podmiot realizujący program;
- 4) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową.

2. Pomyślna kwalifikacja uczestnika, poprzedzona wywiadem dotyczącym sytuacji rodzinnej, prawnej, zdrowotnej, zawodowej.

3. Zakwalifikowanie do programu pod warunkiem uznania przez kandydata faktu stosowania przemocy.
4. Pisemna zgoda uczestnika i zobowiązanie do przestrzegania regulaminu programu.
5. Przed przystąpieniem do programu uczestnik podpisuje kontrakt. Kontrakt określa między innymi zasady uczestnictwa w programie, nakłada obowiązek systematycznego udziału w zajęciach, określa zasady zgłaszania i usprawiedliwiania nieobecności itp.
6. Udział w co najmniej 42 godzinach zajęć grupowych i udział w dwóch indywidualnych spotkaniach (2 godziny) jest podstawą wydania zaświadczenia o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową.
7. Uczestnik może wziąć udział w kolejnej edycji programu, z własnej woli lub po uprzednim skierowaniu przez właściwe podmioty. Organizator może odmówić przyjęcia uczestnika na kolejną edycję programu ze względów organizacyjnych (zbyt liczna grupa) lub ze względów bezpieczeństwa (zachowanie zagrażające innym osobom, uniemożliwiające pracę grupy i.in.).
8. Osobę stosującą przemoc w rodzinie, u której zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię leczenia uzależnienia.
9. Uczestnictwa w programie odmawia się osobom, które zostały zdiagnozowane jako osoby chore psychicznie lub osobom z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz zaburzeniami osobowości pogranicznej, gdyż ich udział w programie mógłby tworzyć poważne szkody w realizacji zajęć edukacyjno-korekcyjnych.

VIII. Sposób realizacji programu

1. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową realizowany będzie w systemie otwartym w latach 2024 - 2026. Informacja o naborze osób zainteresowanych uczestnictwem w programie zostanie zamieszczona na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie. Partnerzy programu zostaną powiadomieni pisemnie o realizacji programu i rozpoczętym naborze.
2. Program będzie prowadzony w formie spotkań grupowych.

3. Jedna edycja programu będzie obejmowała co najmniej 62 godzin zajęć.
Praca indywidualna z każdym uczestnikiem programu będzie obejmowała 2 godziny zajęć indywidualnych (diagnoza wstępna) oraz 60 godzin zajęć w formie spotkań grupowych dla każdego z uczestników programu.
Godzina zajęć jest liczona jako minimum 45 minut bezpośrednich oddziaływań na uczestnika programu, natomiast pozostały czas godziny zegarowej będzie wykorzystany na wytworzenie i uporządkowanie dokumentacji z zajęć.
4. Program realizowany będzie z zapewnieniem takiej liczby uczestników, która umożliwi właściwy przebieg procesu grupowego, dopuszcza się uruchomienie programu z mniejszą liczbą uczestników, bez określenia dolnego limitu.
5. Harmonogram spotkań i czas trwania zajęć w poszczególnych dniach będzie ustalony przez realizatora i przedstawiony uczestnikom programu.
6. Przerwy między kolejnymi zajęciami nie powinny być dłuższe niż jeden tydzień.
7. Wszystkie działania prowadzone w ramach programu będą dokumentowane, w szczególności na etapach: rekrutacji, przeprowadzenia diagnozy, w trakcie realizacji zajęć indywidualnych i grupowych, podczas prowadzonego monitoringu, na etapie częściowej oraz końcowej ewaluacji programu.
8. Z każdych zajęć będzie sporządzona informacja zawierająca datę, temat spotkania, liczbę godzin, formę spotkania, zastosowane metody pracy, przebieg spotkania, podpisy osób prowadzących. Listy obecności będą zawierały listę uczestników wraz z ich podpisami oraz podpis prowadzącego.
9. W szczególnie uzasadnionych przypadkach programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową mogą być prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającej porozumiewanie się na odległość.

Planowane są następujące etapy realizacji programu:

Etap I

Kwalifikacji wstępnej do grupy otwartej dokonają osoby prowadzące program, celem uzyskania i opracowania informacji o funkcjonowaniu każdego z uczestników i jego sytuacji życiowej oraz o specyfice przemocy, której był sprawcą. Rozpoznanie indywidualnej sytuacji. Z uczestnikiem programu obowiązkowo będzie zawierany pisemny kontrakt.

Etap II

Spotkania grupowe, będą odbywać się nie rzadziej niż raz w tygodniu. Podzielone będą na bloki tematyczne i dostosowane do możliwości uczestników. Treści edukacyjne będą służyć uczestnikom programu do przeformułowania własnych przekonań i postaw, które mają wpływ

na stosowanie i usprawiedliwianie przemocy. Szczegółowa zawartość merytoryczna programu zostanie przygotowana przez prowadzącego. Zajęcia grupowe prowadzone będą w formie wykładów, psychoedukacji, psychodramy, odgrywania scenek sytuacyjnych.

W trakcie realizacji programu obowiązuje następująca dokumentacja m.in.:

- kontrakt,
- listy obecności na zajęciach,
- karty diagnozy uczestnika programu,
- karty sesji indywidualnych i grupowych;
- wzory sprawozdania z prowadzonych zajęć,
- karty monitoringu,
- ankiety ewaluacyjne,
- notatki,
- wzory materiałów wykorzystywanych do realizacji programu (dokumentacja merytoryczna).

IX. Partnerzy programu

Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami, którymi są:

- Zespoły Interdyscyplinarne
- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Sąd,
- Kuratorzy zawodowi,
- Prokuratura,
- Policja,
- Organizacje pozarządowe,
- Kościoły i organizacje Kościelne,
- Rodziny uczestników programu.

X. Źródła finansowania programu

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanych przez

powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia więc budżet państwa. W związku z tym, planowanie wydatków następuje na poziomie powiatu rokrocznie a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel.

XI. Monitoring

Realizacja programu jest ściśle związana z działaniami monitorującymi kontrolnymi, które stanowią część nadzoru nad jego realizacją. System monitorowania obejmuje:

- postęp względem zaplanowanych założeń, działań i rezultatów programu,
- zachowanie związane z przemocą u osób uczestniczących w programie w trakcie jego trwania oraz do 3-ch lat po jego zakończeniu.

Monitorując program będziemy szukać odpowiedzi na pytania:

- czy podejmowane działania prowadzą do osiągnięcia celu finalnego,
- czy program wymaga przeformułowania działań,
- czy adresaci programu zachowują się zgodnie z oczekiwaniami.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i współodbiorców, którymi w tym przypadku są rodziny osób stosujących przemoc.

Do oceny skuteczności działań programowych niezbędna jest współpraca z partnerami programu, szczególnie tymi, którzy realizują programy przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Monitorowanie sytuacji rodzin sprawców przemocy w rodzinie – informacje uzyskane z ośrodków pomocy społecznej właściwych ze względu na miejsce zamieszkania rodzin, czterokrotnie w ciągu roku w odstępach trzymiesięcznych, od zakończenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

XII. Zagrożenia realizacji programu i zakończenie

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie to ułożony w określonym czasie ciąg działań zmierzających do wybranej, specyficznej grupy odbiorców, wymagający zaangażowania środków rzeczowych, ludzkich i finansowych. Realizacja założeń

programowych wiąże się nierozdzielnie z ryzykiem wystąpienia zjawisk czy działań, które mogą mieć negatywne skutki dla przebiegu całego programu lub jego poszczególnych części.

Najistotniejsze zagrożenia wiążą się z brakiem wystarczającej ilości zewnętrznych środków finansowych, od których realizacja programu jest zależna.

Ponadto zagrożeniem dla programu może być brak dostatecznego zainteresowania adresatów uczestnictwem w jego działaniach. Kluczem do sukcesu w realizacji programu będzie niewątpliwie świadomość wystąpienia ryzyka i reagowanie przez realizatorów programu na pojawiające się problemy i zagrożenia.

Ważnym ogniwem prowadzenia programu jest ścisła i umiejętna współpraca z instytucjami i organizacjami pełniącymi funkcję partnerów programu, doświadczenie realizatora a przede wszystkim kwalifikacje, umiejętności i doświadczenie zespołu prowadzącego zajęcia.

Nie bez znaczenia jest rzetelna ocena bieżąca realizacji programu a także skuteczny monitoring.

PRZEWODNICZĄCA
RAJY POWIATU
mgr Małgorzata Skalsko-Nieroda

RAPORT PRZEPROWADZONEGO GŁOSOWANIA

Nazwa sesji: LXII Sesja Rady Powiatu

Data głosowania: 27.03.2024

Temat głosowania: Podjęcie uchwały Nr LXII/442/2024 w sprawie przyjęcia „Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową na lata 2024-2026”.

Typ głosowania: Normalne

Głosowanie zwykłe TAK, NIE, WST

Typ wyniku: Większość zwykła

Uchwałę przyjmuje się większością głosów z uwzględnieniem kworum

Uprawnionych (skład): 1

Głosów ZA: 19

Obecnych uprawnionych: 19

Głosów WSTRZ: 0

Głosujących: 19

Głosów PRZECIW: 0

Głosowanie jawne: TAK

Uchwała została podjęta

Głosy indywidualne:

Nr	Nazwisko i Imię	Głos
1	Utnicka Marta	TAK
2	Garncarski Tomasz	TAK
3	Rusyn Dawid	TAK
4	Armata Marek	TAK
5	Skalska - Nieroda Małgorzata	TAK
6	Bieryło Adam	TAK
7	Pryć Małgorzata	TAK
8	Złotek Marian	TAK
9	Godek Robert	TAK
10	Tomaszewski Grzegorz	TAK
11	Myćka Piotr	TAK
12	Żybura Bogdan	TAK
13	Dzindzio Józef	TAK
14	Gierlak Stanisław	TAK
15	Chuchla Maria	TAK
16	Niemiec Tadeusz	TAK
17	Stodolak Jan	TAK
18	Szorc Marek	TAK
19	Szopa Piotr	TAK